

POVIJEST: ZAŠTO JE KAKO JE MORALO DO I DO “NA LJUTU RANU LJUTA TRAVA”...

3. velja e 2020.

NA LJUTU RANU LJUTA TRAVA

Mato MAR INKO

Kada je kralj Aleksandar 6. sie nja 1929. proglasio diktaturu i u vladu postavio i nekoliko pre anskih Srba i Hrvata, kako se ne bi reklo, da o svem odlu uju Srbijanci, Ma ek je povjerovao, kako je lajbek razkop an i kako e ga opet mo i skop ati, ali na druga iji na in. Prevario se kao i mnogi Hrvati prije njega. “Mora, da su se negdje zlorado nasmijali i kralj i njegovi savjetnici, koji su ve tada dobro znali, kakvu muku spremaju Hrvatskoj i narodu hrvatskom.

U listopadu 1929. kralj Aleksandar donio je zakon, po kojemu se Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca preimenovala u Kraljevinu Jugoslaviju. Umjesto 33 oblasti, državu je podielio na devet banovina: Dravsku (sjedište Ljubljana), Savsku (Zagreb), Vrbasku (Banja Luka), Primorsku (Split), Drinsku (Sarajevo), Zetsku (Cetinje), Vardarsku (Skopje), Moravsku (Niš) i Dunavsku (Novi Sad). Na elu banovine bio je ban, kojega je imenovao kralj na priedlog ministra unutarnjih poslova. Tim je zakonom Hrvatska bila podieljena na dvie banovine – Savsku i Pri morsku – ali joj je uzet dio izto ne Slavonije i Sriema i dodieljen Drinskoj banovini. Izto ni Sriem pripao je Dunavskoj banovini, a podru je bivše Dubrova ke Republike Zetskoj. Hrvatska je na taj na in umjetno raz etvorena, da se što više razcjepka njezino poviestno podru je. Hrvatski grad Zemun postao je dielom grada Beograda, što nikada u poviesti nije bio. Razbijene su i poviestne granice Bosne i Hercegovine, koja je bila podieljena izmedju etiri banovine. Svrha je bila postizanje pravoslavne ve ine u šest izto nih banovina, odvajanje katoli koga diela u tri zapadne (Savsku i Primorsku kao hrvatske banovine i Dravsku kao slovensku), ali i naznaka obrisa Velike Srbije. HSS i Ma ek nisu se jako bunili, što su bile zabranjene sve stranke (formalno i srbijanske), jer su smatrali, da e se diktatura “sama od sebe iztrošiti „.

Dr. Ante Paveli predao je 1. rujna 1929. u Ženevi Savezu Naroda zamolbu ovoga sadržaja:

“Zastupnici hrvatskoga naroda ve se nekoliko puta obratiše na Savez Naroda, da izvieste o položaju, u koji su Hrvati dospjeli zbog svojega državnoga zajedni tva sa Srbijom. Hrvatski je narod u prošlomu desetlje u kod sveukupnih provedenih izbora – a opetovano takodjer kod drugih prigoda nedvojbeno dao izraza, da se ne odri e svojega prava na samoodredjenje, pa da je nepromjenljiva njegova volja za uvanje svoje državne i narodne individualnosti u okviru međjunarodno utvrđenih granica. – Za ovo pravo samoodredjenja hrvatski se narod neprekidno borio miroljubivim i zakonitim sredstvima (iztaknuo M.M.). Pri tomu je izbjegavao oružane sukobe, jer je stalno bio duboko uvjeren, da je mir najve e dobro naroda, pa da e kulturni narodi, koji su udruženi u Savezu Naroda omogu iti hrvatskomu narodu posti i svoje pravo na samoodredjenje, koje pravo mu se nikada ne može oduzeti, te koje mu nije bilo osporeno

ni od kojega drugoga naroda, nego samo od srbske vlade. (...) Ali 20. lipnja 1928. bijaše postrijeljano revolverskim hitcima jednoga srbskoga zastupnika vladine stranke, i to po bielomu danu u plenarnoj sjednici beogradskoga parlamenta po dobro pripremljenoj osnovi, pet hrvatskih narodnih zastupnika, medju njima takodjer Stjepan Radić, predsjednik hrvatskoga narodnoga zastupstva i vodja hrvatskoga naroda, koji je nato 8. kolovoza 1928. podlegao svojim tamo zadobivenim ranama. – To umorstvo narodnoga vodje i drugih predstavnika hrvatskoga naroda u beogradskoj Skupštini – jedan događaj, koji je osamljen u poviesti parlamentarivna – uinilo je zauviek nemogućim bilo kakav državopravni zajednički život Hrvatske sa Srbijom (iztaknuo M.M.), kako je tom izraza dalo hrvatsko narodno zastupstvo svojim zaključkom od 1. kolovoza 1928., kada je očitovalo, da su za uvijek izumrli osjećaji Hrvata za postojanje i državni poredak (iztaknuo M.M.). (...) Premda Hrvati po svojoj stoljetnoj tradiciji poznaju samo borbu zakonitim sredstvima, ipak neće oni u slučaju, kada im se ta sredstva oduzmu, uzmaknuti takodjer pred drugim sredstvima, jer se sada radi o njihovu narodnom obstanku i slobodi (iztaknuo M.M.). (...) Lišen svoje slobode i svoje tisu godišnje državnosti, u svojoj životnoj osjetljivosti duboko povrijeđen hrvatski narod nikako neće uzmaknuti pred krvavim nasilnim gospodstvom jedne tuđe vlade, nego samo odklanja pred očitim svietom odgovornost, ako u budućnosti nastanu teški sukobi (iztaknuo M.M.), koji moraju nastupiti, oстане li bez posljedica jednodušno i nepromjenljivo zahtjevanje, da oboružana snaga kraljevine Srbije izprazni hrvatske zemlje, kako bi Hrvati opet mogli u miru urediti svoju državu, pa kako bi mogli u zajedničkomu radu s kulturnim narodima uzeti djelotvoran udio za osiguranje vjevnoga mira ... Taj krik iz nužde i poziv na opomenu hrvatskoga naroda dolazi do izražaja ovim pismenim putem, a sastavio ga je i podnio izabrani narodni zastupnik i od celoga hrvatskoga naroda opunomoćeni izaslanik kao jedini, koji se sada nalazi izvan dosega fizičkih snaga beogradskog autokrata, te koji i time izpunjava ne samo svoju dužnost prema vlastitom narodu, nego štoviše zastupa takodjer interese običnoga mira.

Ovaj vapaj hrvatskoga naroda za pravdom i slobodom, izrečen i ima izabranoga zastupnika tog istoga naroda dr. Ante Pavelića, naišao je na tvrda uha predstavnika Saveza (Lige) Naroda kao i oni prijašnji. Zašto? Odgovor ćemo naći u Otvorenu pismu Wickhama Steeda, englezkoga novinara svjetskoga glasa, što ga je on naslovio na kralja Aleksandra Karadjordjevića. U tomu pismu Steed spominje, da je hrvatska “želja bila ujedinjenje na osnovici pod pune jednakosti s njihovom srbskom braćom, a ne podloženje ili utapanje u Velikoj Srbiji”. Steed naglašuje, kako srbijanski državnici nisu iskreno prožeti pravim jugoslavenskim idealima. Napose govori Steed o takozvanoj Krfskoj deklaraciji, o sporazumu, u kojemu se ustanovljuje “pod puna vjerska i politička jednakost između triju ogranaka jugoslavenske rase” (Srba, Hrvata i Slovenaca). Pri koncu svojega otvorena pisma Steed upozoruje kralja Aleksandra, kako se ni on (Steed) ni drugi prijatelji države SRS u Englezkoj nikada nisu mogli suglasiti sa srbijanskim državicima, koji su zaboravljali jugoslavenski ideal te plovili velikosrbskim vodama. U pismu je Steed otkrio, da je on odvratio Stjepana Radića od njegovih namjera u prigodi boravka Radićeva u Londonu. (Sjetimo se: Radić se u Londonu žalio na nametnut Vidovdanski ustav, protivio se srbijanskomu nasilju i zahtjevao priznanje posebne hrvatske države!) Steed na koncu pisma otkriva, zašto je podielio priekore Srbima, a laskao Hrvatima: Englezka “u jugoiztonoj Europi ima kao glavni svoj zahtjev pojanje jugoslavenskoga jedinstva, bez obzira, u bilo kakvoj decentraliziranoj administrativnoj formi ...”

Tadašnjoj englezkoj politici nije odgovarao ni “zaborav jugoslavenskih ideala” niti velikosrbstvo pa to po Steedu poručuje kralju Aleksandru i Srbima. Kralj Aleksandar će formalno izpuniti želje Engleza: Proglasiti Jugoslaviju. Zahtjev englezke politike dobro mu je došao, jer je nazivom Jugoslavija iz imena države brisao mrzke mu Hrvate. Slovenci se neće buniti. Srbi su iz naziva države bili samo prividno brisani, jer će oni u Jugoslaviji sve do njezine propasti imati svu pravu vlast. Eto, tako su tudjinci odlučivali o nama, a bez nas. Kako tada, tako i danas.

Godina je 2003. Na međunarodnoj konferenciji Perspektive politike Europske Unije prema Hrvatskoj u predvečerje summita (sastanka na vrhu) u Solunu Doris Pack, članica Europskoga parlamenta, rekla je 28. svibnja 2003: “Odnosi s Haagom idu dobrim putem i nadam se, da slučaj Gotovina neće više opterećivati hrvatska ledja. Dobro bi bilo, da se ugleda na svog albanskoga kolegu (general Ademija) i sam ode u Haag svjedotiti. Pravi bi hrvatski državljanin to učinio i tako pomogao svojoj zemlji.” “Packova je pohvalila napore, koji su poduzeti za povratak izbjeglica (čitaj: pobunjenih Srba, koji su na poziv svojih vodja pobjegli pred osloboditeljskim podhvatom “Oluja” Hrvatske vojske) te u legislativi o manjinama, i

rekla, da problem zbog odnosa s Haagom postoji, ali da ga ne treba precjenjivati u ukupnim odnosima Hrvatske s Europskom unijom. ,,

Budući američki veleposlanik u Hrvatskoj Ralph Frank prisegnuo je 29. svibnja 2003. na svjetlost u State Departmentu pred američkim državnim tajnikom Colinom Powellom, a otkriva se, da bi svoju novu dužnost mogao preuzeti tijekom ljeta (2003.). “Povell je u krajem obraćanju na svjetlost prisege naglasio, kako je sadašnja hrvatska vlada (Ranona, nap. M.M.) izvela Hrvatsku iz teških vremena u oba avaj u budućnost i iztaknuo suradnju Hrvatske sa SAD-om u antiterorističkoj koaliciji. ,,

Štoga, kada je riječ o američkoj nemoralnoj ponudi poznatijoj kao sporazum o neizručivanju američkih vojnika Međunarodnomu kaznenomu sudu, pita se Marko Jurić: “Na popisu Haaškoga suda za ratne zločine mnogobrojni su građani ove (hrvatske) države. Samim time taj je zahtjev izrazito iritantan, kada je riječ o nama, jer od nas Amerikanci traže nešto, za što unaprijed kažu, kako oni to neće uiniti ... Ako podpišemo takav sporazum, nešto ćemo ‘imati’, iako je to nešto nedefinirano, jer se takvi dogovori s Amerikancima uvijek događaju u nejasnim okvirima. Predpostavka je ulazak u NATO, EU, nekakvi povoljni krediti, investicije i priznavanje Hrvatske kao inbenika i pouzdana partnera na ovim prostorima. Ali nigdje ništa od toga nije jasno precizirano kao dobitak, ako se pristane na takav sporazum ... Ako pogledamo na dosadašnja iskustva slikih dogovora s američkom stranom, izvjesnije je, da ćemo biti izigrani (iztaknuo M.M.). Primjerice, hrvatska je strana u Daytonu bila zamoljena za brojne ustupke, kako bi se došlo do sporazuma, uz ustmena jamstva tadašnjih visokih američkih dužnostnika, kako će se sve to znati vrjednovati u budućnosti. Međutim ono, što se poslije dogodilo, bilo je posve suprotno ... Ili, recimo, kada je Sudu u Haagu bila izručena skupina od deset bosanskih Hrvata uz vrsta jamstva, kako će ti procesi biti riješeni najkasnije za šest mjeseci. Opet je to bilo lažno obećanje ludom u za radovanje, jer ti procesi i danas traju, a oslobođeni Kupreški i su na tu slobodu čekali pet godina. Primjer ENRONA i BECHTELA, koji su u Hrvatsku dovedeni kao uvjet za kupnju američke političke podrške, jasno pokazuje koliko vrijedi rije njihovih političara ili lobistara. Od svega je ostala skupa električna energija, skupa autocesta, a Tudjmana je na kraju, da paradoks bude još veći, ista ta administracija, za koju su podršku davani netržišni uvjeti američkim tvrtkama, rušila s vlasti ... Najsvježiji primjeri Iraka ili Afganistana zorno ukazuju na to, dokle su Amerikanci spremni ići ... Koliko je civila stradalo u Afganistanu i Iraku, to nije poznato, ali brojka se zacielo mjeri u desetcima tisuća. Tu nije riječ samo o poginulima, nego i o ranjenima, osakaćenima, spaljenim kućama, raznim toksičnim (otrovnim) kontaminacijama (onečišćenjima) za sada nepredvidivih posljedica, tu je još pitanje velikih migracija, koje se prema potrebi mogu nazivati etničkočišćenje. Treba li spomenuti prekomjernu upotrebu artiljerijskog oružja i bomba! Znači sve ono, zbog čega se optužuje generala Gotovinu i bjesomučno politički ucjenjuje Hrvatsku, ne bi li ga uhitila bez obzira na to, je li na njezinu ozemlju ili nije. Dakle sve ono, što se čini u odnosu na generala Antu Gotovinu, primjerice za generala Tommyja Franksa (kojega je skupina Iračana tužila za ratne zločine na sudu u Belgiji) ne vrijedi. Ali ne samo da ne vrijedi, nego bi još i Hrvatska morala sudjelovati u tomu, da generala Franksa, ako ga pozove Međunarodni sud za ratne zločine, ne izruči, a istodobno generala Antu Gotovinu mora pronaći i živog izručiti u Haag (iztaknuo M.M.). Možete li osjetiti dubinu toga paradoksa? Zar tu nije riječ o očitijoj nepravdi, a u pozadini svake nepravde jest – laž

U istom broju “Fokusa” objavljena je izjava članice europskoga parlamenta Doris Pack, predsjednice izaslanstva Europskoga parlamenta za jugoistočnu Europu i koordinatorice parlamentarnog Odbora za naobrazbu, medije, šport, kulturu i mladež. Ona je u Hrvatskoj prihvaćena kao osoba naklonjena Hrvatskoj. U predavanju studentima i profesorima Visokog učilišta Vern u Zagrebu Doris Pack je rekla: “Hrvatska jest Europa, ali još nije članicom Europske unije. Kako bi to postala, mora zadovoljiti određene kriterije ... Pakt o stabilnosti u jugoistočnoj Europi najvažniji je međunarodni instrument na ovom području. Najvažniji stoga, što je to prvi instrument zajedničke vanjske politike Europske Unije. On je najvažniji za Uniju. To je naš zajednički pristup ovoj regiji. Nakon svega, što se događalo u Jugoslaviji i nakon Jugoslavije, sretna sam, što smo makar i na kraju toga procesa, pošli stvarati zajedničku politiku putem pakta o stabilnosti

Pakt o stabilnosti perfidno je sredstvo za obnovu Jugoslavije – s Albanijom, ali bez Slovenije. Taj pakt obvezuje Hrvatsku, da Haaškome sudištu preda sve Hrvate, koje to sudište obtuži. Potvrdila je to i sama

Doris Pack rekavši, da se general Ante Gotovina treba predati Haagu ak i silom. Sli nost odnosa prema Hrvatskoj Engleza Wickhama Steeda iz god. 1928. i Njemice Doris Pack iz god. 2003. više je nego o ita. Oboje ciene Hrvatsku pod uvjetom, da se utopi u Jugoslaviji.

Hrvati imaju dugo poviestno pam enje. Svake godine, 30. travnja, sje aju se hrvatskih mu enika Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana. Lukavstvom su namamijeni u Be , dobivši obe anje (salvus conductus), da im se ne e ništa dogoditi. Nakon namještena (montirana) sudskoga procesa, poseban sud ih je 11. travnja 1671. osudio na smrt, a 30. travnja iste godine glave im odsjekoše na panju u Be komu Novomu Mjestu. U naše vrieme takodjer lukavstvom u Haag je namamijen hrvatski general iz Bosne i Hercegovine TIHOMIR BLAŽKI (BLAŠKI), komu je zajam eno brzo i pošteno sudjenje. A sudjenje mu je bilo dugogodišnje, osuda nepravedna. Tro lano sudsko vie e Medjunarodnoga suda u Den Haagu izreklo je generalu Blaški u (Blaški u) nevjerojatnu kaznu od 45 (etrdesetpet) godina zatvora, iako on osobno nije u inio niti zapovjedio nikakve zlo ine. Za uzporedbu recimo i to, da je taj isti sud ustanovijenoj srbskoj ratnoj zlo inki (zlo ine, za koje je osudjena, i sama je priznala) Biljani Plavši izrekao etverostruko manju kaznu, koju k tomu prakti no ne e odsjediti u zatvoru. Visoka, parlamentarna dužnostnica Doris Pack možda nikada nije ula za Petra Zrinskog i Frana Krstu Frankopana i njihovu sudbinu. Nu, posve joj je sigurno poznat slu aj generala Blaški a (Blaški a). S toga motrišta njezin poziv generalu Anti Gotovini, komu zloglasna tužiteljica haaškoga sudišta Carla del Ponte nije mogla dokazati niti jedan pa ni najmanji ratni zlo in, zvu i u najmanju ruku cini no.

Vra amo se u godinu 1929., kada je (1. rujna te godine) dr. Ante Paveli poslao Savezu Naroda u Ženevi svoju zamolbu, u kojoj je opisao stanje hrvatskoga naroda u državnomu zajedni tvu sa Srbijom. U molbi je rekao, da Hrvati po svojoj stoljetnoj tradiciji poznaju samo borbu zakonitim sredstvima, pa se stoga kao legitimist i legalist i obratio Savezu Naroda, da SN pomogne hrvatskomu narodu, kako bi na temelju prava samoodredjenja mogao u miru urediti svoju državu. U tomu je dr. Paveli sledio nauk dr. Ante Star evi a, koji je bio protivnik svih nasilni kih metoda u politici. Nu, Paveli je u sebi imao i buntovni ke krvi Star evi eva suradnika, ští enika i prijatelja, Eugena Kvaternika, pa je jasno stavio na znanje svima, da Hrvati, ako im se zakonita sredstva oduzmu, ne e uzmaknuti ni pred drugim sredstvima.

Kada je kralj Aleksandar uveo diktaturu, dr. Ante Paveli bježi iz Jugoslavije. im su u Beogradu uli, da je dr. Ante Paveli sklopio sporazum svodjom mac(k)edonske politi ke emigracije (VMRO) Van om Mihajlovom, osudjuju ga u odsutnosti na smrt. Dr. Paveli sa svojim suradnicima (dr. Branimir Jeli , Gustav Per ec, Ivan Per evi , dr. Mladen Lorkovi i dr. Mile Budak) ustrojava hrvatski oslobodila ki pokret USTAŠA. Od god. 1930. taj pokret ima naziv USTAŠA – hrvatska revolucionarna organizacija (UBRO). Od god. 1932. UBRO ima ustav, a od god. 1933. i Na ela hrvatskog ustaškoga pokreta. “Ustaški pokret se pozivao na pravašku tradiciju i u enje Ante Star evi a, žestoko obra unavao s jugoslavenstvom kao velikom zabludom hrvatskoga naroda, a jugoslavensku državu od 1918. nazivao vrhuncem ‘niekanja hrvatske narodne samosvojnosti’. U poviestno i narodno podru je zamišljene nove hrvatske države ušla bi i Bosna i Hercegovina do rieke Drine, koja se i tada ozna avala ‘kao granica dvaju svjetova, zapadnog i izto noga.

Ustaški odpor Aleksandrovoj diktaturi donosi prve žrtve.

Rodoljub STIPE JAVOR uhi en je 31. listopada 1929., u zatvoru je zvjerski mu en i od posljedica mu enja umro na robiji u Mitrovici. Prije Javorove uhitbe u uzama zagreba koga redarstva za vrieme mu enja u svibnju 1929. umro je hrvatski radnik JOSIP ZRNEK, a u lipnju 1929, takodjer od mu enja u sarajevskim uzama izgubio je život muslimanski Hrvat iz Bosne HUSNIJA ENGI . Sredinom kolovoza 1929. ubio je srbski žandar iz zasjede u Brodskom Varošu hrvatskoga seljaka BARTOLA VUKOVI A. Drugi pak srbski žandar u po etku prosinca 1929. ubio je BLAŽA DJOGI A u Širokomu Briegu. Srbski etnik 22. prosinca 1929. u Vitezu kod Travnika ubio je muslimana AVDA IBRAKOVI A.

Osudom sudbenoga stola u Zagrebu od 30. lipnja 1931. osudjeni su: MARKO HRANILOVI i MATIJA SOLDIN na kaznu smrti vješanjem, STJEPAN JAVOR na 20 godina robije, ANTUN HERCEG na 20 godina robije, DRAGUTIN KRIŽNJAK na 18 godina robije, STJEPAN HORVATEK na 15 godina robije, PAVAO GLAD na 15 godina robije, MILAN SILADI na 6 godina robije, ANTUN

VEZMAROVI na 5 godina robije, LUKA MARKULIN na 3 godine robije, dok su na kaznu od 18 mjeseci robije osudjeni: MARIJA HRANILOVI, STJEPAN MARKULIN, MILE STAR EVI, MIRKO KRUHAK, MIJO BZIK, GABRIEL KRUHAK i JANKO KRUHAK – svi zbog toga, što bijahu hrvatski rodoljubi.

Kralj Aleksandar je 10. rujna 1931. u Niškoj Banji potpisao izborni zakon, koji je bio sastavljen tako, da omogući pobjedu vladine stranke. Vladinoj stranci pripast će veći mandata također i u onim krajevima, gdje žive i glasuju njezini protivnici.

Srbski su etnici, žandari, stražari i detektivi tijekom godine 1931. ubili više hrvatskih rodoljuba. U Zagrebu kojim bolnici Milosrdnih sestara 17. veljače 1931. umro je hrvatski seljak DJUKA ILJANI iz Bistre od rana i ozljeda, što ih je zadobio u prigodi mučenja na zagrebačkomu redarstvu. Sutradan, 18. veljače 1931., na veče u središtu Zagreba – u Dalmatinskoj ulici – ubijen je hrvatski povjestnik i političar dr. MILAN ŠUFFLAY, umirovljeni sveučilišni profesor (ubili ga članovi “Mlade Jugoslavije” u dogovoru sa zagrebačkim redarstvom). Na zagrebačkomu je redarstvu u veljači 1931. ubijen hrvatski mladi JOSIP POROPAT u prigodi strahovita mučenja. U veljači 1931. u uzama zagrebačkoga redarstva zbog dugotrajna zlostavljanja umro je limarski obrtnik iz Djakova BOŠNJAKOVIĆ. Na talijanskoj su granici srbski žandari 14. siječnja 1931. ubili OBRADA PAVLOVIĆA, Hrvata iz Banke. Hrvatski seljak ANTE PAVELIĆ iz Bosanskoga Broda od posljedica strahovita mučenja u srbskim uzama umro je u Beču u travnju 1931. U zatvoru zagrebačkoga redarstva mučen je u lipnju 1931. trgovac JOSIP NADJ iz Ferdinandovca tako neljudski, da je i umro pri samu mučenju. Žandari su u kolovozu 1931. ubili jednoga hrvatskoga seljaka iz Lenjaka kod Lasinje. Zbog rana, što ih je zadobio prigodom mučenja u zatvoru zagrebačkoga redarstva, umro je 10. kolovoza 1931. ILIJA PETRANOVIĆ iz Nove Gradiške. Sutradan (11. kolovoza 1931.) u Beogradu je obješen hrvatski seljaci mladi IVAN ROSIĆ zbog toga, što je kao ustaša dobio nalog, da ubije hrvatskog odpadnika Andriju Berića, na selu u Novoj Gradiški. U Omišju je 12. srpnja 1931. održan velik Euharistijski kongres (pribivalo je 12.000 Hrvatica i Hrvata), na kojemu su se pjevale hrvatske pjesme, što je srbske žandare tako razdražilo, da su pucnjevima iz pušaka dvie osobe ubili, a mnoge ranili. Nakon izbora od 8. studenoga 1931. srbski etnici i žandari ubili su u Benkovcu komu kotaru pet hrvatskih seljaka, koji nisu htjeli poći na izbore, a mnoge su zlostavljali i zatvorili. Zbog posljedica mučenja u uzama su umrli hrvatski rodoljubi: IVAN JEDLIČKA iz Virovitice i bankovni činovnik ZVONIMIR TOPOLNIK iz Livna.

Popisom stanovništva od 31. siječnja 1921. ustanovljeno je, da 47 posto svih stanovnika Jugoslavije pripada grčkoj (pravoslavnoj) vjeri, a 40 posto katoličkoj (rimokatoličkoj i grkokatoličkoj) vjeri. Ostalih 13 postotaka činili su muslimani, evangelici, Židovi i ostali. Godine 1932. objavljena je statistika činovnika, koji su služili kod središnjih državnih ustanova u Beogradu. Jasno je po toj statistici ili brojilci bilo, kako su katolici, dakle ponajprije Hrvati i Slovenci – veoma zapostavljeni u svim uredima, koji su iz Beograda upravljali celom državom.

Beogradska je vlada nastojala umorstvima maknuti rodoljubne hrvatske znanstvenike i književnike. Pri tomu se služila raznim propalicama, koji su takva umorstva vršili za plaću. Tako je ZWERGER 18. veljače 1931. pod okriljem zagrebačke policije željeznom batinom ubio hrvatskoga povjestnika dr. MILANA ŠUFFLAYA. Jednak je zadatak povjeren dvojici lupeža, koji su trebali ubiti poznatoga hrvatskoga rodoljuba i književnika dr. MILU BUDAKA. Umorstvo Budaka pokušano je 7. lipnja 1932., i to u središtu biela dana, u Ilici, najprometnijoj ulici grada Zagreba. Dva su mladića Budaka tukli batinama po glavi, ali su pobjegli, kada su prolazili građani Budaku pritekli u pomoć. Ranjeni dr. Mile Budak kolima Društva za spašavanje prevezen je na Srebrnjak, gdje je odmah operiran u klinici dr. Gottlieba. Kada je ozdravio, Mile Budak sklonio se u inozemstvo.

Hrvatski mučenici ubijeni u godini 1932.: IVE DUŠEVIĆ iz Ljubice kod Nina, AUINOVIĆ (Ston), JOZO OLUJIĆ iz sela Opanci kod Imotskog, IVAN DOMITROVIĆ, STJEPAN MATKOVIĆ (Bosanski Brod), hrvatski seljak LUKA DEVIĆ (ubijen u zatvoru), gostioničar MIŠUR iz Benkovca, seljak iz Nina ŠIME GRGIĆ (ubijen u zatvoru), željeznički namještenik PEKARIK (umro od mučenja u zatvoru), seljak IVAN EREŠ, IVAN KAJDA i PAVAO LUKA (seljaci iz Virovitice), hrvatski seljak TOMISLAV ORAK, JAKOV PERAIĆ (Poljana, Dalmacija), remenarski obrtnik FRKOVIĆ iz Benkovca (umro od mučenja), MIRO PERKOVIĆ (Ljubica kod Nina), MILE KORDUN (Mumić kod Nina), BLAŽ SAVIĆ

iz Bunjevaca, NIKOLA ZRILI pok. Mate iz sela Šopota, MARA TROSKAT (selo Banjevci). Iste je godine ubijeno još mnogo drugih Hrvata, a bezbroj ih je mučeno, zatvarano i na sve načine proganjano zbog svoga rodoljublja.

Medju hrvatske mučenike godine 1933. spada pobornik politike dr. Ante Pavelića i IVAN GABAJ, seljak iz Hlebina kod Koprivnice. Njega su ustrijelili žandari, jer im nije htio odati, gdje su članovi ustaškoga pokreta prelazili granicu. Pokopan je u Hlebinama "uz grob svojega druga i ustaše FRANJE MRAZA, koji je također poginuo", 68. Ostali mučenici u godini 1933.: Hrvatski seljaci po svim selima Like i sjeverne Dalmacije zbog podpore Ličkom ili Velebitskom ustanku, nekoliko stotina hrvatskih seljaka mučenih u okolici Vinice (Hrvatsko Zagorje), JOSIP KROBOT (Gornji Ladanji), preko tisuću osoba zlostavljanih u prigodi dolazka kralja Aleksandra i kraljice Marije u Zagreb (16. prosinca 1933.), skupina seljaka iz Rečice kod Karlovca (18. travnja 1933.), JOSIP SILOBR I (ljekarnik iz Biograda na moru), gradski inovnik VLADIMIR BOGOVIĆ iz Karlovca, hrvatski seljak CVJETKO NIŽI (Preko pokraj Zadra), hrvatski seljak STOJILOVIĆ (ubio ga Srbin Života Radivojević na dan obilježavanja izbora u selu Oreškovici), u Splitu je u srpnju 1933. za vrijeme procesije ubijena neka žena, hrvatski borac PETAR GRGIĆ, hrvatski seljak ŠIME DUŠEVIĆ iz Asina kod Nina, hrvatski seljak iz Pakoštana u Dalmaciji BLAŽ VUKUTIN, hrvatski seljak BEKAVAC (Proložac kod Benkovca), ŠANDOR TRAJBER (ubijen u blizini granice kod Donje Lendave), odvjetnik i književnik dr. IVO PILAR, 60 hrvatskih seljaka (iz Dječakovca, Koprivnice, Torčeca, Sigetca, Hlebina, Gole, Sesveta, Grbaševca, Preloga i još nekih sela), koje su žandari zlostavljali zbog podpore hrvatskim emigrantima u južnoj Ugarskoj (najviše mučenici: JOSIP HAVAJIĆ, FRANJO MAKAR, PAVAO TUREK, JOSIP JURAŠIN, ANTUN BABAT, IGNAC ZLATAR, DRETAR, STANIN i PETKOVIĆ), nestali seljaci narodni zastupnici HSS-a TOMO VOJKOVIĆ, MIŠKO RAČAN i TOMO MADJERIĆ, preko 200 djaka, koji su u svibnju 1933. izvjesili hrvatsku zastavu na sveučilišnoj zgradi u Zagrebu, hrvatski sveučilištarci zbog hrvatskih manifestacija na zagrebačkomu sveučilištu 27. i 28. rujna 1933., hrvatski seljak IVAN BORA (Rožanci), seljak ANTUN IVANOV (Preko kod Zadra), hrvatska seljakinja RUŽICA KNEŽEVIĆ iz Perušića (žandari ju ubili kundacima), PAVAO PERKOVIĆ (Perkovići kod Slavenskoga Broda), seljak RAŠIĆ (ubijen na nekoj skupštini kod Slav. Broda), seljak PETAR GRGIĆ (Murvica, Dalmacija), poštanski inovnik ubijen u Zagrebu 1. prosinca 1933. zbog pjevanja hrvatskih pjesama.

Progoni, mučenja i ubojstva Hrvata stalno su se pojavljivala. U Beogradu je 13. ožujka 1934. počinjena parnica protiv FRANJE ZRINSKOG i drugova zbog stupanja u organizaciju "Ustaša" (FRANJO ZRINSKI i STJEPAN PIŽETA osuđeni su na smrt). U Beogradu su 12. svibnja 1934. obješeni PETAR OREB i JOSIP BEGOVIĆ. Sudbeni stol u Zagrebu 11. rujna 1934. osudio je dr. IVANA PERNARA na 30 mjeseci zatvora te RASPORA, ŠTİMILJEVIĆ i dva brata HORVATA na 10 do 24 mjeseca strogoga zatvora zbog širenja letaka, u kojima se nepovoljno prikazuje djelovanje diktatorske vlasti u Beogradu. U Bjelovaru i Gospiću osuđeni su mnogobrojni hrvatski rodoljubi na teške vremenske kazne i od 15 godina na više najteže robije. U Hrvatskoj su izbijale pobune protiv krvava kraljevskoga režima. Na velikomu sokolskomu sletu "Jugoslavenskoga sokola" u Zagrebu u kolovozu 1934. prasnula je bomba. U početku travnja 1934. pobunili su se hrvatski seljaci u Sv. Križu Začetju kod Krapine protiv nasilja tamošnjih žandara. U Hrvatskomu Zagorju došlo je do ljutih progona. Žandari su pozatvarali mnogobrojne seljake, od kojih je preko 50 bilo u zatvorima izmrcvareno.

Uspora strpljenja hrvatskoga naroda se prelila. Protiv zločina jugoslavenskoga diktatorskoga režima nije se moglo boriti zakonskim sredstvima, jer su ta sredstva hrvatskomu narodu bila oduzeta. Stoga se on poslužio drugim sredstvima. Na ljutu ranu trebalo je staviti ljutu travu. U Marseilleu su 9. listopada 1934. odjeknuli atentatorski hitci. Pade glava kralju-diktatoru iz "opanarske dinastije" (Milan Jajčević) Karadjordjevića.

"Ustaška politika emigracija uzela je zadatak rušenja"

Jugoslavije, a prvi cilj na tom putu bilo je likvidiranje kralja Aleksandra, organizatora Radićeva ubojstva i tvorca diktature. Pokušali su ga ubiti 1933. prilikom posjeta Zagrebu, a kad u tomu nisu uspjeli, povezali su se s makedonskom revolucionarnom organizacijom (VMRO) i pripremali se za atentat u Madjarskoj. Napokon su kraljev put u Francusku u listopadu 1934. izkoristili za taj naum. U Marseilleu, gdje se izkrcavao s broda, dočekali su ga na ulicama atentatori (slično ubojstvu Franje Ferdinanda u Sarajevu 1914.)

i ubili. Izvršitelj je bio Makedonac Veli ko Kerin, koji je odmah ubijen, trojica Hrvata sudionika uhva ena su na granici, a glavni organizator- ustaša Eugen Dido Kvaternik je pobjegao. ,,

Dr. Ante Paveli i Eugen Dido Kvaternik, na sudjenju u nenazo nosti, osudjeni su na smrt. Trojica sudionika u atentatu uhva ena na granici – MIJO KRALJ, IVAN RAJI i ZVONIMIR POSPIŠIL – osudjena su na doživotnu robiju. Italija i Madjarska razpustile su ustaške emigrantske postroje ili ograni ile emigrantske skupine. **“Medjutim, ustaška organizacija je i dalje nastavila s radom s jednim jedinim ciljem: razbijanje Jugoslavije i stvaranje nezavisne hrvatske države.**

Rimski vojskovođa, politi ar i pisac Marko Porcije Katon Stariji (234.-149. pr.Kr.) svaki je svoj govor u senatu završavao rie ima, da najopasnijega neprijatelja Kartagu treba razoriti. Tu Katonovu borbenu lozinku preina io je dr. Ante Paveli u izri aj:

Ceterum censeo Iugoslaviam esse delendam – Uostalom, mislim, Jugoslaviju treba razoriti. Na razvalinama Jugoslavije obnovljena je nezavisna hrvatska država. Atentat u Marseilleu bio je po etak kraja karadjordjevi evske Jugoslavije. Dr. Vladko Ma ek to nije shvatio. Svojom autonomisti kom politikom razkop avanja i skop avanja lajbeka pomogao je komunistima Josipa Broza Tita, da sruše Nezavisnu Državu Hrvatsku i ponovno vrata Jugoslaviju, u kojoj e Srbi opet imati sve glavne poluge vlasti. U toj komunisti koj Jugoslaviji obnovit e se temelji, na kojima e se pokušati izgraditi Velika Srbija pod vodstvom opet jednog Aleksandra – ne opan ara, nego “abadžije”, selskoga kroja a, Aleksandra Rankovi a.

Iz knjige: “U Odžaku se branila hrvatska država”